

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

47. DÖNEM

NKP FAALİYETLERİ

EMO Basın- Elektrik enerjisi sektörü 2001 yılında Elektrik Piyasası Kanunu (EPK) ile ulusal planlama gerektiren kamusal niteliğinden çıkartılarak, sermayenin talepleri doğrultusunda kamu üretim sektöründen büyük ölçüde, dağıtım sektöründen de tamamen tasfiye edilmiştir.

EPK ile sağlanan yasal olanaklarla, enerji ihtiyacı söylemi üzerinden uluslararası kredilere hazine garantileri verilerek her isteyene, her istediği yerde istediği teknolojiyle enerji yatırımı yapmasının önü açılmıştır. AKP iktidarının 20 yılı bulan kesintisiz yönetim süreci sonunda enerji alanında yeni bir sermaye sınıfı yaratılırken, kamu tekelinin yerini özel tekelin alması sağlanmıştır. Özelleştirme, piyasalaştırma kamusal plan anlayışından kopuk politikalarla bugün elektrik enerjisi kurulu altyapımız büyük ölçüde atıl kapasite sorunu ve toplamda 47 milyar doları* bulan dış borç stokunun kamunun sırtına yüklenmesi ile başbaşa kalmıştır.

AKP iktidarlarının artan enerji ihtiyacını karşılamak için nükleer santrallerin zorunlu olduğu yönündeki dayatmacı tavrıyla halkın görüş ve önerilerini almadan; son derece pahalı, kirli ve tehlikeli nükleer enerji santrallerini, uluslararası çıkar çevrelerinin çabalarıyla hayata geçirmek için Mersin Akkuyu'da inşa, Sinop İnceburun'da proje aşamasındaki nükleer santrallara hız verilmiştir. Piyasa fiyatının şu an bile 2 katını geçen birim fiyatlarla, 20 yılı bulan alım garantili, ülkemizin geleceğini ipotek altına alan nükleer santral projelerinin sürdürülmesi; enerji ihtiyacı, milli enerji, cari açığı kapatma söylemleriyle kesinlikle gelişmektedir.

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) ülkemizde ve dünyada nükleer enerji santralleri ve nükleer silahlara karşı mücadele eden, çalışmalar yürüten, kurumlar, kuruluşlar ve kişilerden oluşan Nükleer Karşıtı Platform'un (NKP) bileşeni olarak örgütlü mücadele içinde mesleki sorumluluk bilinciyle 2006 yılından bu yana NKP sekreteryahğı görevini yürütmeye devam etmektedir.

İzleme ve Çalışma Grubu Kuruldu

Öte yandan; 47. Dönem Yönetim Kurulumuz, 47/08 nolu tolantısında; Enerji Daimi Komisyonu (EDK) ile eşgüdüm içerisinde çalışmalar yürütmek, EDK tarafından düzenli yayımlanan enerji istatistikleri ve raporlamaları kendi çalışmalarında esas veri kabul ederek, ülkemizde bugün biri yapım aşamasında, ikincisi ise ÇED aşamasında bulunan nükleer santraller konusunda kamuoyunun zamanında ve doğru bilgilendirilmesi, kurulan veya kurulması planlanan santrallerin, ulusal enerji politikalarımız üzerindeki etkilerinin analizinin yapılması ve sonuçlarının raporlanması amacıyla "Nükleer Enerji Santral İzleme ve Çalışma Grubu" oluşturulması kararı almıştır. Şubelerimizin üye önerileriyle Çalışma Grubu oluşturulmuştur.

47. Dönemde NKP çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler kronolojik olarak şöyledir:

15 Eylül 2020- Sinop İli Merkez İlçesi Abalı Köyü İnceburun mevkiinde EUAS International ICC Mer-

* Türkiye Bankalar Birliğinin 10 Eylül 2019 kamuoyu duyurusu.

kezi Jersey Adaları Türkiye Merkez Şubesi tarafından yapılması planlanan, Sinop Nükleer Güç Santrali (NGS) projesi Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporunun Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 11 Eylül 2020 tarihinde hukuka aykırı şekilde onaylanmasının ardından, EMO Yönetim Kurulumuzca “Sinop Nükleer Santral Projesi Dışarıya Kaynak Aktarım Aracıdır!” başlıklı basın açıklaması yapılmıştır. Açıklamada, nükleer santraller üzerinden halkın vergileri ile Rus oligarkların zengin edilmesine devam edilmek istendiği vurgulanarak, toplumsal hiçbir yararı olmayan, aksine büyük yaşamsal riskler taşıyan nükleer güç santrallerinden vazgeçilmesi istenmiştir.

22 Eylül 2020- Sinop NGS’ye ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca ÇED olumlu kararı verilmesine yönelik NKP Bileşenleri tarafından açılması planlanan iptal davası hazırlık çalışmaları kapsamında Ayancık’ta, Sinop NKP toplantısı düzenlenmiştir. EMO Yönetim Kurulu ve NKP Yürütme Kurulu Üyesi Mehmet Özdağ ile EMO Merkez Denetleme Kurulu Başkanı Suat Yılmaz’ın katılım sağladığı toplantıda, dava sürecine ilişkin görüş alışverişinde bulunulmuştur.

25 Eylül 2020- NKP Yürütme Kurulu 4. Toplantısı, küresel salgın dolayısı ile video konferans yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Toplantıda; yerel NKP’lerin çalışmaları, Sinop NGS ÇED raporuna karşı açılacak dava, yapılan hazırlık çalışmaları ele alınmıştır. 2 Ekim 2020 tarihinde açılacak davaya yönelik hukuki bilgilerin verildiği toplantıda, Akkuyu NGS inşaatında son dönemde yaşanan gelişmeler değerlendirilmiştir.

Sinop için İptal Davası

2 Ekim 2020- Sinop Nükleer Güç Santrali ÇED rapora karşı Sinop Adliyesi’nde iptal davası açılmıştır. 60 Sinoplu yurttaş, Sinop ve Ayancık Belediyeleri, Türk Tabipleri Birliği (TTB), Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK), Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği’ne (TMMOB) bağlı; EMO, Şehir Plancıları Odası (ŞPO), Jeoloji Mühendisleri Odası (JMO) Metalurji Mühendisleri Odası, Sinop Nükleer Karşıtı Platform Derneği (SNKPDER) Sinop Çevre Dostları Derneği (ÇDD), Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) Sinop Şubesi, Sinop Kent Hakları Derneği (KENTSAV), Ayancık Çevre Derneği, Sinop Barosu, gönüllü avukatlar, ekoloji mücadelesi temsilcileri ve 10 kurum avukatının imzasını taşıyan dava dilekçeleri ile EMO’nun da aralarında bulunduğu kurumların meslek alanına ilişkin görüş belirttiği raporları, Sinop Adliyesi’ne teslim edilmiştir.

Dilekçede, Sinop NGS’nin halk sağlığına etkileri, yaratacağı deniz ve su kirliliği, jeoloji bilimi açısından iptal nedenleri, planlama ilkelerine aykırılıklar ve Sinop NGS’nin kamu yararı taşımaması konusunda tespitler aktarılmış, raporun ÇED Yönetmeliği’ne aykırı olduğuna dikkat çekilmiştir.

Adliyedeki işlemlerin sona ermesinin ardından Sinop Uğur Mumcu Meydanı’nda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın aldığı karara itiraz eden nükleer karşıtları, ÇED raporunu attıkları sloganlar ve taşıdıkları pankartlarla protesto etmiştir.

EMO Yönetim Kurulu ve NKP Yürütme Kurulu Üyesi Mehmet Özdağ, EMO Samsun Şube Yönetim Kurulu Başkanı Tarık Tarhan, EMO İstanbul Şube Yönetim Kurulu Başkanı Cemil Kocatepe, EMO İstanbul NKP Temsilcisi Erhan Karaçay ile çok sayıda CHP’li belediye başkanı, Samsun Çevre Platformu (SAMÇEP) bileşenleri ile meslek odaları, sendikalar, sivil toplum kuruluşları, dernek ve çevre örgütü temsilcileri ile yüzlerce vatandaşın katılımıyla “Tüm Baskılara Rağmen Sinop’ta Nükleer Santral Yaptırmayacağız!” başlıklı kitlesel basın açıklaması yapılmıştır. Basın açıklamasında söz alan Mehmet Özdağ, EMO’nun Sinop’ta kurulması planlanan nükleer santrale karşı mücadele eden Sinop halkının yanında olduğunu belirterek, hükümetin uyguladığı yanlış enerji politikalarına dikkat çekmiş; mücadele ve dayanışma vurgusu yapmıştır.

Santral Sahasında İnceleme

3 Ekim 2020- Sinop Nükleer Güç Santrali ÇED raporuna karşı açılan davanın ardından NKP Eşgüdüm 3. Toplantısı, Sinop Belediyesi Toplantı Salonu’nda düzenlenmiştir. Geniş katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda, dava sürecine ve önümüzdeki dönem yapılacak çalışmalara yönelik yol haritası oluşturulmuştur. Eşgüdüm toplantısının ardından NKP bileşenleri, Sinop İnceburun’da kurulması planlanan santral sahasında incelemelerde bulunarak, santral

alanında şu ana kadar yapılan hazırlık çalışmalarını yerinde görmüştür.

9 Ekim 2020- Sinop NGS ÇED olumlu raporunun iptali istemiyle TMMOB tarafından da dava açılmış, dava dilekçesinde bilimsel veri ve hesaplamalarda Sinop Nükleer Güç Santrali'na ihtiyaç bulunmadığı, nükleer santrallerin etki ve risk barındırdığına dikkat çekilerek, projenin dışa bağımlılığı arttıracak, enerji arz ve temin güvenliğini sektöre uğratacak bir proje olduğu belirtilmiştir. ÇED Raporu'nun hukuka aykırı olduğu vurgulanmıştır. Varsayımlara dayalı olarak hazırlanan raporun geçerliliği bulunmayan bir projeye ilişkin olması bakımından dayanaksız olduğunun altı çizilen dava dilekçesinde, Anayasa'ya, 2872 sayılı Yasa'ya, çevresel etki değerlendirmesi sürecinin esasına ve kamu yararına aykırı olan işlemin öncelikle yürütmesinin durdurulması ve yapılacak inceleme neticesinde iptali istenmiştir. TMMOB tarafından açılan dava EMO İnternet sayfasından kamuoyuna duyurulmuştur.

31 Ekim 2020- Enerji alanında düzenlemeler içeren Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Meclis'teki görüşmeleri sırasında, NKP Bileşenleri, Ekoloji Birliği bileşenleri ile aralarında Samsun Çevre Platformu'nun (SAMÇEP) da bulunduğu çok sayıda çevre örgütü, dernek, sendika temsilcisi ve aktivist bulundukları şehirlerin meydanlarında eş zamanlı kitlesel basın açıklamaları düzenlemiştir. Kanun teklifinin protesto edildiği etkinliklerde, kamuoyu düzenlemeye karşı çıkmaya çağırılmıştır. Eş zamanlı düzenlenen basın açıklaması metinlerini çevre örgütleri adına; İstanbul'da Kaz Dağları İstanbul Dayanışması (KİD) Temsilcisi Figen Küçüksezer, Sinop'ta NKP Dönem Sözcüsü Kayhan Konukçu, Mersin'de NKP Dönem Sözcüsü Aycan Özkan, Samsun'da ise SAMÇEP adına EMO Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Özdağ okumuştur. Açıklamalarda, maden

ve enerji şirketlerine birtakım ayrıcalıklar öngören ve doğayı tamamen savunmasız bırakacak, ekolojik yıkım ve talanın önünü açacak olan düzenlemenin kamu yararı taşımadığına dikkat çekilerek, kanun teklifinin geri çekilmesi istenmiştir.

Çalışma İlkeleri Belirleniyor...

21 Kasım 2020- EMO 47. Dönem Nükleer Güç Santrali İzleme ve Çalışma Grubu ilk toplantısı video konferans yöntemi ile yapılmıştır. İzleme ve Çalışma Grubu'nun görevleri ve çalışma usulüne ilişkin görüş alışverişinde bulunulan toplantıda, dünyada ve ülkemizde nükleer santral faaliyetlerine yönelik gelişmeler değerlendirilmiştir. Önümüzdeki dönem yapılması planlanan çalışmalar, Nükleer Güç Santrali İzleme ve Çalışma Grubu Çalışma İlkeleri taslağı ele alınmıştır. İzleme ve Çalışma Grubu'ndan sorumlu EMO Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Özdağ, EMO Ankara Şubesi'nden Mustafa Mumcu, EMO Bursa Şubesi'nden İrfan Şenlik, EMO Denizli Şubesi'nden Eylem Ölmezoglu, EMO Diyarbakır Şubesi'nden Mehmet Ceylan, EMO Eskişehir Şubesi'nden Doğan Yurttaş, EMO İstanbul Şubesi'nden Cemil Kocatepe, Erhan Karaçay, EMO Kocaeli Şubesi'nden Elif Yazıcı Erkuş, EMO Mersin Şubesi'nden Uğur

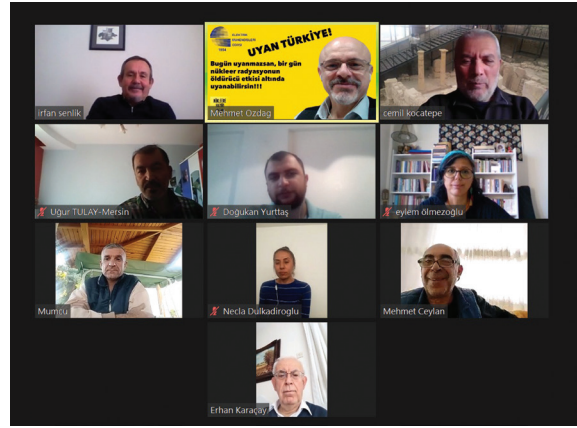
Tulay'ın katılım sağladığı toplantıda; görev dağılımı yapılmıştır.

Görüş ve öneriler doğrultusunda; Yürütme Kurulu Başkanı EMO Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Özdağ, Yürütme Kurulu Başkan Yardımcısı EMO Denizli Şubesi'nden Eylem Ölmezoglu, Yürütme Kurulu Yazmanı EMO Eskişehir Şubesi'nden Dogukan Yurttaş olarak belirlenmiştir.

EMO 47. Dönem Nükleer Güç Santrali İzleme ve Çalışma Grubu Çalışma İlkeleri taslak metni üzerinde görüşlerin ele alındığı toplantıda, öneriler değerlendirilmiştir. Çalışma İlkeleri taslağında grubun kuruluş amacı "Bilimsel ve teknolojik gelişmeler ışığında, ülkemizin gelişimi için gerekli olan enerji kaynakları ile enerji ihtiyacını dikkate alarak; pahalı, riskli, tehlikeli, ekonomik ve toplumsal maliyeti oldukça yüksek olan nükleer enerji santrallerine ihtiyaç olmadığı, siyasi bir tercih olarak dayatıldığı inancıyla; ulusal ve uluslararası verilere dayalı kapsamlı çalışmalar yürütmek" olarak ifade edilmiştir.

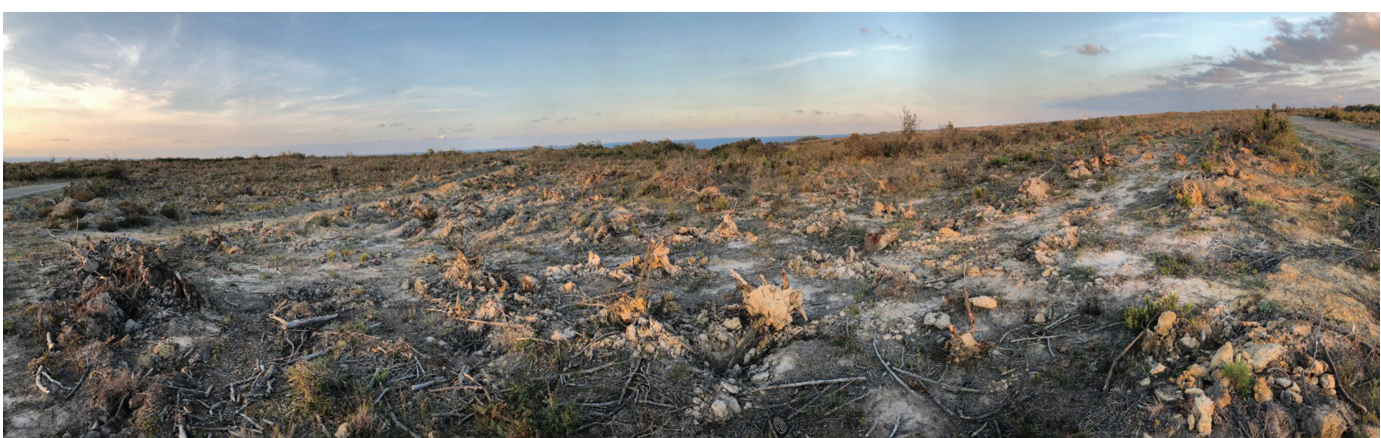
Öte yandan; taslak metinde Nükleer Enerji Santralleri İzleme Çalışma Grubu üyelerinin belirlenmesi, sekreteryanın görevleri, EMO adına TMMOB Nükleer Güç Santralleri İzleme Komisyonu'nda yapılacak görevlendirme ve Nükleer Enerji Santralleri İzleme ve Çalışma Grubu'nun mali durumuna ilişkin bilgiler verilmiştir.

24 Kasım 2020- Samsun 3. İdare Mahkemesi, hukuksal ve bilimsel-teknik açıdan geçerli bir ÇED raporu olmadığı gerekçesiyle Sinop Nükleer Güç Santrali ÇED raporuna karşı açılan davada almış olduğu ara kararla bilirkişi incelemesi yapılmasına hükmetmiştir. Bilirkişi incelemesi aşamasına gelen davada davacılar bilirkişi çalışması için bilirkişi yol giderleri ve masraflarının karşılanması için bir hafta süre tanınmış, belirlenen süre içinde NKP bileşenle-

ri tarafından istenen ücretler yatırılarak, keşif, arazi incelemesi sonuçları için bekleme süreci başlamıştır.

30 Kasım 2020- Akkuyu NGS'nin ÇED Raporu'nun "hukukten geçerli olmadığı" ve santral üretim lisansının iptali için yapılan başvuruyu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın reddetmesi üzerine Bakanlığın ret kararı yargıya taşınmıştır. Mersin 2. İdare Mahkemesi'nde ilk duruşması yapılmış, dava süreci NKP bileşenleri tarafından takip edilmiştir.

İPTAL NEDENLERİMİZ

Nöbetçi Sinop Asliye Hukuk Mahkemesi kanalıyla Samsun Nöbetçi İdare Mahkemesi Başkanlığı'na sunulan dava dilekçesinde;

Sinop NGS ile ilgili olarak Japonya ile Türkiye arasında 3 Mayıs 2013 tarihinde "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti'nde Nükleer Güç Santrallerinin ve Nükleer Güç Sanayisinin Geliştirilmesi Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşma" imzalanarak yasal sürecin uluslararası anlaşma ile başlatıldığı hatırlatılarak, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti'nde Nükleer Güç Santrallerinin ve Nükleer Güç Sanayisinin Geliştirilmesine Dair İşbirliği Zaptı" imzalandığı vurgulanmıştır. Sinop NGS Projesi için ÇED sürecinin 27 Aralık 2017 tarihinde ÇED Başvuru Dosyası'nın Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na sunulması ile başladığı sonrasında ise 6 Şubat 2018 tarihinde Sinop Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün başkanlığında Sinop halkının alınmadığı Halkın Katılımı Toplantısı'nın gerçekleştirildiğine dikkat çekilmiştir.

19 Mart 2018 tarihinde ÇŞB tarafından ÇED Raporu Özel Formatı verilmesi ile birlikte ÇED Raporu'nun hazırlanmasına başlanıldığı, yine Sinop halkı ve nükleer karşıtlarının alınmadığı İnceleme ve Değerlendirme Toplantısı ile nihai hale getirildiği ve 10 günlük ilan sonrasında 3.300 sayfalık ÇED Raporu'na dava konusu ÇED olumlu kararı verildiği belirtilmiştir.

"Dava konusu işlemin dayanağı olan raporun ne hukuksal ne de bilimsel-teknik olarak ÇED Raporu olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Ortada bir ÇED Raporu yoktur. Bu da en başından ÇED sürecinin bir formalite olarak ele alındığını kanıtlamaktadır" denilen dava dilekçesinde, şu ifadelerle yer verilmiştir:

"Çevre Hukuku açısından ÇED'in diğer tüm izin ve karar süreçleri açısından temel alınması gerektiği açıkça görülmektedir. Bu işlevini yerine getirilmesi için uygulanması istenen bir projenin bütün çevresel etkilerinin kendi içinde ve içinde yer aldığı ekosistemle bütünlüklü olarak ele alınması zorunludur. Ancak bu sayede bir projenin çevresel riskleri henüz hayata geçirilmeden ele alınabilir. Kaldı ki karşı karşı olduğumuz proje, bir nükleer santral projesidir. Dava konusu işlemin dayanağı ÇED belgesi ise kendisinden beklenen bu işlevi yerine getirmekten uzaktır.

Atıklar ÇED'in Dışında Tutuldu

Dava konusu ÇED belgesine göre Sinop NGS'de meydana gelecek tüm kazalarla ilgili çevresel etki değerlendirmeler inşaat aşaması öncesinde Ön Güvenlik

Analiz Raporu olarak hazırlanacaktır. İşletmeden çıkarma aşaması için ayrı ÇED raporu hazırlanacaktır. Elektrik iletim hatları dava konusu ÇED kapsamında değildir. Erfelek barajından suyun nasıl alınacağı sonraya bırakılmıştır. Radyasyonla ilgili konularda henüz mevzuat bile belli olmadığından sonraya bırakılmıştır. Yer Raporu yoktur. Kamulaştırma ve yerleşim durumu belli değildir ve söz konusu olduğunda ayrı ÇED süreci işletilecektir. Ama bütün bunlar yapılırken hiçbir kümülatif etki değerlendirme ihtiyacı duyulmazken 'kümülatif etki değerlendirme' başlığında etrafta başka endüstri tesisi olmadığı belirtilmiştir. 1 adet rıhtım, 5 adet dalgakıran ve diğer en azından alt yapı tesislerinde bu kaygı duyulmamıştır. Soğutma suyu ile ilgili gerçek hiçbir etki değerlendirme yoktur. Dolgu malzemesi için bile etrafta ÇED kararı verilecek yerlerden alınacağı söylenmiş olmasına rağmen bu sahaların nereleri olduğu belirlenmemiş ve bu sahalarla kümülatif etki değerlendirme çabasına gerek duyulmamıştır. Halbuki Samsun Limanı bile projeyi önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Radyoaktif yakıt tesisi de ayrı ÇED ile geçirilmiştir. Dünyada nükleer santraller ile ilgili en önemli sorun, atık konusu olmasına rağmen atıklar da dava konusu ÇED in kapsamı dışında tutulmuştur. Bu sayılan konular olmadan bir nükleer santral için ÇED süreci işletilemez. Dolayısıyla bu sayılanlar ayrı ÇED süreçlerine tabi tutulduğunda geriye hiçbir şey kalmamaktadır.

ÇED, yasal tanımında da açıkça belirtildiği gibi planlanma aşamasından başlayarak inşaat, işletme ve faaliyetin sona erdirilmesi dahil tüm süreçler kapsamaktadır. Sayın Mahkemeniz tarafından dava konusu işlemin teknik içeriği nedeniyle diğer ÇED davalarında olduğu gibi bu davada keşif-bilirkişi incelemesi yapılacağı öngörülmektedir. Ancak bu alıntı yapılan hususlar ÇED sürecini her düzeyde sakatladığından dosya üzerinden dahi inceleme yapılması mümkündür. Ayrıca Sinop NGS'nin ne olduğu halen belli değildir. Bu kadar sonraya ve başka ÇED süreçlerine ötelenmiş bir konuda bilirkişilerin yerinde inceleme ve içerik olarak hesaplama yapmalarını da gerektirir bir durum yoktur. Bu mantıkla Türkiye'de yerleşik ÇED uygulamaları içinde bir taşocağı veya HES yapılması mümkün değilken nükleer santral yapılması hem hukuksal hem de bilimsel olarak kabul edilemez. Hukuka aykırı işlemin uygulanması halinde geri dönüşmesi, telafisi olanaksız zararların doğacağı kesindir. Açıklanan olumsuz sonuçları önlemenin tek yolu, bu dava dosyasında verilecek Yürütmeyi Durdurma Kararıdır".